

"לבניינה של תורה" – חלק שני

שיחה שנמסרה בביהמ"ד כפי מו"ר ראש הישיבה, הרב ברוך וידר שליט"א

"בְּךָ בָּחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְהִיזֹת לְךָ לְעַם סִגְלָה"

שיחה לקראת הבחירות לכנסת

"לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שִׁי-דִי"

"ברוך... אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים". אנו בני העם הנבחר, העם שהקב"ה בחר בו, הוציאו מארץ מצרים, נתן לו את התורה, והביאו לארץ ישראל. כך, בעזרת ה', נשבח בליל הסדר, ליל החירות, הבא עלינו לטובה, בפיוט "דיינו": "על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכפלת למקום עלינו, שהוציאנו ממצרים וכו' והכניסנו לארץ ישראל ובנה לנו את בית הבחירה".

זכה דורנו, וזכינו אנו, להגיע למצב בו עם ישראל קיבל תפקיד א- להי לגלות את אור ה' בעולם בתיקון עולם

במלכות ש-די. זו דרכו של אברהם אבינו הקורא בשם ה' ועליו נאמר¹: "כִּי יִדְעֲתִי לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו". כך עולה על פי הבנתנו את דרך התורה ואת הדרך בה הקב"ה פועל בעם ישראל ובעולם, לפי משנתו של מרן הרב, הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל.

"מִמְלַכֶּת כְּהֻנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ"

במאמר "למהלך האידיאות בישראל"² מבאר הרב זצ"ל את הדרך לממש את המשימה הכבירה הזו: "למילואה של השאיפה הזו צריך דווקא שציבור זה – כלומר עם ישראל – יהיה בעל מדינה פוליטית וסוציאלית וכיסא ממלכה לאומית", יהיה חלק מבין "האומות המאוחדות",

"ברום התרבות האנושית" מדינה משכילה, "עם חכם ונבון וגוי גדול"³. אך העיקר הוא שעל גבי כל זה – "והאידיאה הא- להיות המוחלטת מושלת שמה ומחיה את העם ואת הארץ במאור חייה. למען דעת, שלא רק יחידים חכמים מצוינים, חסידים ונזירים ואנשי-קודש, חיים באור האידיאה הא-להית,

כי גם עמים שלמים, מתוקנים ומשוכללים בכל תיקוני התרבות והיישוב המדיני".

חסידי אומות העולם, שכדברי הרמב"ם⁴ "יש להם חלק לעולם הבא", פזורים בכל רחבי האנושות. אולם, על העניין האלוקי להופיע במכלול חייו של עם. על עם זה דווקא לא להיות כזה המצוי במדינה שאינה תופסת מקום במרחב העולמי, אלא דווקא כזו שהינה "ברום התרבות האנושית"

מימוש זכות הבחירה

הוא חובה תורנית.

המטרה היא לממש את

הערכים

לשמים כל העולם מתקיים.

2 אורות, עמוד קד

3 על פי דברים, פרק ד, פסוק ו

4 משנה תורה, הלכות מלכים, פרק ת, הלכה יא: "כל המקבל שבע מצות ונזהר לעשותן הרי זה מחסידי אומות העולם, ויש לו חלק לעולם הבא".

1 בראשית, פרק יח, פסוק יט. עיין מורה הנבוכים, חלק ג, פרק נא בהערה: "כי תכלית כונתם [של האבות] כל ימי חייהם להמציא אומה שתדע האלוה ובעבדהו, כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריי".

חיילים לצבא הגנה לישראל מתוך שליחות לאומית ותורנית. מצאה חן בעיני הגדרתו הקולעת של אחד מראשי 'שיבות ההסדר': "יש בישיבה 'סדר' בוקר, 'סדר' צהריים 'סדר' ערב, ואף יש 'סדר' צבא". השירות הצבאי הוא חלק מהתורה עבורנו. בוגרינו משרתים את עם ישראל בכל מערכות-החיים של המדינה, מתוך ראייה של תורה גדולה זו. כך אנו שואפים לחנך את תלמידינו שיש לראות זאת כחלק מהתורה, שהיא מעל הכל, כפי שאמר מו"ר הרב נבנצל שליט"א השבוע.

תורה גדולה זו מופיעה בכל מערכות חיו של עם ישראל החוזר לארצו. כך למדנו מתורתו של הרב קוק, שהוא שליח ההשגחה האלוקית שהקב"ה עמד ושתלו בדורנו⁶ להורות את הדרך לעם ישראל השב לארצו לאחר אלפיים שנות גלות בעודו חסר את הידע הנדרש להתנהלות כעם. במשך אלפיים שנות גלות התנהלנו בהצלחה רבה כקהילות מקומיות, אולם כעת אנו נדרשים להתנהל כאומה ריבונית, כמדינה שמושלת בה האידאיה הא-להית. לשם אנו מתקדמים.

בישיבה אנו חפצים לגדל תלמידי חכמים גדולים בכל חלקי התורה, שיוכלו להאיר לעצמנו, למשפחותינו ולכל עם ישראל – גם לאלה הדרים בארץ וגם לאלה שעודם מחוצה לה, שגם כלפיהם רובצת עלינו האחריות. זוהי תורה גדולה שיש ללמוד אותה ומכוחה להאיר אור של תורה שיופיע בכל מרחבי החיים.

"כֹּל מִי שֶׁפָּעַל עִם א-ל"

על מנת לממש זאת במציאות הגדולה שלנו יש צורך בזרועות מעשיות. לא רק זרועות פרטיות, אלא זרועות מעשיות כלליות וממלכתיות. הלוא אנו שואפים שמשדד הרווחה יפעל על פי הקריטריונים שב'שלחן ערוך', וכן ששר הבריאות ינהל את מערכת הבריאות לפי הקריטריונים שב'שלחן ערוך', ואף שר הביטחון ינהל את

ובעלת מעמד מכובד, כפי שאנו רואים בעינינו כיום. תיקון זה יכול להיעשות רק על ידי עם ישראל היושב בארצו ובמדינה ריבונית ועצמאית, כאשר "האידאיה הא-להית מושלת שמה". רק כך אומות העולם תלמדנה מאיתנו ויקוים חזון הנבואה⁵: "הַדְּבָר אֲשֶׁר חָזָה יִשְׁעֶיהָ בֶּן אָמוֹן עַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם. וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נִכּוֹן יְהוָה הָרַב בֵּית ה' בְּרֹאשׁ הַהָרִים וְנִשָּׂא מִגְבְּעוֹת וְנִהְרָוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם. וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הָרַב ה' אֶל בֵּית א-לֵהִי יַעֲקֹב וִירָנוּ מִדְּרָכָיו וְנִלְכָּה בְּאַרְחֲתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדָבָר ה' מִירוּשָׁלַם". לא מדובר ביחידים חסרי חשיבות שיגיעו לכאן, אלא דווקא באישים רמי-דרג, מעין מלכת שבא, שיבואו לארץ ישראל ולירושלים וייראו את התקימות האידאיה האלוקית בחיים מלאים – לא רק בחיי אנשים פרטיים, אלא בחיי עם.

"דֶּרֶךְ לַעֲבֹד גְּאוּלִּים"

כיצד ימומש החזון הגדול הזה? על כך ניטש ויכוח גדול. האם עלינו לחכות שהקב"ה יפעל את הכל או שהדבר מוטל עלינו? לפי דרכנו ודאי שהדבר מוטל עלינו. איננו מסכימים עם הגישה הקיצונית של חסידות סאטמר הסוברת שיש לשבת ולחכות לגאולה, ולטענתה כל מפעל התחייה הוא באיסור. איננו מסכימים גם עם צדדים נוספים שאינם רואים את פני הדברים כמונו.

דרכנו היא דרך של תורה, שהיתוו לנו שליחי ההשגחה הא-להית, מרן הרב אברהם יצחק הכהן קוק ובנו ממשיכו הרב צבי יהודה זצ"ל, שהמשיך את דרך אביו בהדרכת חיי-המעשה של העם היושב בציון לאחר קום המדינה. בדרך זו צועד הציבור הדתי-לאומי. ציבור זה הקים מאות ישיבות גדולות וקטנות – תרתי משמע – המעמידות תורה בישראל מתוך ראייה של אחריות לחיי עם ישראל כולו בארץ ישראל ובתפוצות. אנו, בני מדינת ישראל, רואים את עצמנו כאחראים לכל היהודים בעולם, ומכוח הדבר הזה באים לישיבת הכותל גם בני חו"ל, שהם בבחינת בני ארץ ישראל הבאים מחו"ל. מתוך תפיסה זו נגייס בעוד כחודש, בעזרת ה', קרוב לחמישים

⁶ על פי יומא, דף לח, עמוד ב: "אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: ראה הקדוש ברוך הוא שצדיקים מועטין עמד ושתלן בכל דור ודור". עיין אגרות ראייה, חלק א, עמוד קפט: "ידעתי כי למחיה שלחני ד' אל אדמת הקודש".

מימוש זכות הבחירה הוא חובה תורנית, זוהי מצוות עשה ואולי אף מספר מצוות עשה. המטרה היא לממש את הערכים לשמם כל העולם מתקיים, ולשמם בורא העולם הוליד אותנו להורינו על מנת שנהיה שותפים עימו בגילוי המגמה הא-להית בחיי עם ישראל ובעולם. לפיכך מוטלת עלינו חובה לעשות ככל שביכולתנו לקדם את הופעת התורה הגדולה הזו בישראל, ולבחור בדרך שאנו חושבים שהיא תקדם ביותר את כל המטרות הללו.

”כִּי בָחַר ה' בְּצִיּוֹן”

נרבה בלימוד תורה ובתפילה שהקב”ה יופיע דרך הבחירות האלה אור חדש על ציון, וימשיך לקדם את מהלך הגאולה, ושלא תהיה חלילה נסיגה בהופעת האור האלוקי בחיים המעשיים שבמדינה ובאחיזה בארץ ישראל.

אמנם, יודעים אנו בוודאות דבר אחד שבו אין ספק, והוא כדברי הרב זצ”ל ב’אורות התחייה’:
”מאמין הוא העם כולו, שאין גלות עוד אחרי הגאולה ההולכת ומתחלת שלפנינו” – הרב אמנם לא זכה לראות בעיני בשר ודם את התופעות שאנו רואים לנגד עינינו אך הוא כבר ראה שהגאולה מתחילה – ”ואמונתו העמוקה הזאת היא בעצמה רז קיומו היא, סוד ה’ נגלה במהלכו ההסתורי, והמסורת העתיקה מעידה על אור נשמתו המכרת את עצמה ואת כל יחסי מאורעותיה עד דור אחרון, דור צופה לישועה קרובה”.

נחיה, נלמד, נתפלל, נבחר נכון, כדי לקדם את כל האמת הגדולה הזו מתוך אמונה שזוהי הדרך לגאולה⁸. לעולם לא נלך עוד לאחור, לא נחזור לעולם לאושוויץ! אמנם אין הבטחה שיהיה בארץ רק טוב, אין הבטחה שלא ירו עלינו טילים או חלילה אסונות אחרים, ואף על פי כן ”מאמין הוא העם כולו”! יודעים אנו בבטחה שדרך זו מובילה אל היעד הנכסף. כיצד תיראה הדרך? אין איש

הביטחון בהתאם לקריטריונים שב’שלחן ערוך’. לכך אנו חותרים – למדינה מתנהלת על פי התורה, לכך שעם ישראל יחיה במדינת ישראל כאשר ”האידיאה האלוקית מושלת בה”.

הדבר לא יקרה בקלות, ולא יסתיים באמירת פרק תהלים ותו לא או עשיית איזה מעשה קסם. זהו תהליך גדול ומורכב. יש לנו את הזכות, שלא הייתה לדורות לפנינו, לבחור את הדרך בה תפעל המדינה, למנות את השליחים שיקבלו תקציבי ענק ממלכתיים כדי לפעול ברמה הארצית – לא רק בבית-הכנסת שלי, לא רק בשכונה שלי, לא רק בעיר שלי, לא רק בציבור שלי!

נדבר על שר החינוך כדוגמא. שר החינוך ישב כאן בישיבת ’הכותל’ למעלה מחמש שנים. אני מעיד שבעודו כאן הוא למד תורה מרבותינו בישיבה ובכולל במסירות נפש יומם ולילה. כיום הוא מופקד על חינוכם של מיליוני ילדים נערים ומבוגרים במדינת ישראל. על אף שלא שאלתי אותו אני משוכנע שהוא יסכים לכל מילה שאמרתי פה היום. אני אף משוכנע שאם ישאלו אותו על מטרתו בכל פועלו הוא יצביע על הדברים שנאמרו כאן.

”דֶּרֶךְ אֱמוּנָה בְּחִרְתִּי”

משמעותן של הבחירות במדינת ישראל, שתתקיימנה ביום שני הבא עלינו לטובה, אינה מתמצת כפי שמצטייר על ידי שטיפת המוח התקשורתית במאבק בין-אישי, אלא הנושא הוא דרך-החיים שתנהג במדינה. ההצבעה היא על אמונתנו, על הדרך בה אמונתנו תתיישם בחיים. הבחירות בעיני הן הצבעה על דרך אידיאולוגית.

עלינו לעשות כל שביכולתנו על מנת שיתממשו כל הערכים אותם הזכרנו בתחילת השיחה. נשוב ונתמצת את עיקרם של הערכים הללו: עם ישראל חי בביטחון בארץ ישראל על פי תורה. דבר זה ייתכן רק במדינת ישראל מתוך אחריות ליהודי כל העולם. על הזרוע הממלכתית לפעול ככל הניתן על מנת ליישם את דרך גדולה זו בחייו של עם ישראל במדינת ישראל ובתפוצות. כך יש להסתכל על הזכות להצביע ועל החובה לבחור.

⁷ פרק כו

⁸ עיין ברכות, דף נה, עמוד א: ”אמר רבי יוחנן: שלשה דברים מכריז עליהם הקדוש ברוך הוא בעצמו, ואלו הן: רעב, ושובע, ופרנס טוב” – ”ופרנס טוב זהו ודאי המניע העיקרי אל הגדלת המוסר ואור היראה ואהבת ד’ ודרכיו בארץ, ע”כ הוא הסיבה הקרובה שאינה צריכה לעבור דרך סיבובים רבים עד שתבוא לתכליתה של הדעת את ד’” (עיין איה, שם).

יודע. זוהי 'הנהגת הייחוד'⁹ המוליכה את עם ישראל אל גילוי האור האלוקי העליון, כנבואת ישעיהו, דרך מדינת ישראל ראשית צמיחת גאולתנו.

החובה והנגזרת למעשה היוצאות מתוך הדברים הן שעלינו לפעול שהאמת הגדולה תתקיים יותר ויותר. יהי רצון שנזכה לסייעתא דשמיא גדולה בהופעת האור הא-להי, עליו כתב הרב, שמכוחו אמרנו את דברינו.

השירה נסרכה על ידי אהרן לנדוי

⁹ עיין דעת תבונות, אות מח: "זוה דבר פשוט, כי כבר שמעת איך קץ שם לחשך זה של הטוב ורע כל זמן השיתא אלפי שנים; וכבר גזר מראשית אחרית אשר תכלינה כל אלה, וישאר יחודו מגולה, וטובת העולם קבועה לנצח נצחים. אם כן, כל יום ויום שעובר, נמצא העולם קרב יותר אל שלימותו; ולא עוד, אלא שהקב"ה מסיבות מתהפך בעומק עצתו, ומגלגל גלגולים תמיד, להביא העולם אל השלימות הזוה". עיין שם באריכות.

